

POLITIET
POLITIDIREKTORATET

POLITIDIREKTORATET
SENTRAL
ARRESTINSTRUKS

UTKAST

Sentral arrestinstruks					
Dato:	Versjon:	Dokumenttype:	Saksbehandlere:	Godkjent av:	Klassifisering:
22.02.16	0.9	Instruks	Gunnvor Hovde Kari-Grethe Stave Geir Aagaard Willadsen Geir Jonatan Sharabi		Uten begrensninger

Innhold	Side
1 INNLEDNING	4
1.1 FORMÅL.....	4
1.2 VIRKEOMRÅDE	4
1.3 LOKALE RUTINER	4
1.4 DISPENSASJON OG OVERGANGSORDNINGER	5
2 ORGANISERING, ANSVAR OG KOMPETANSE	5
2.1 ORGANISASJONSTILHØRIGHET OG BEMANNING	5
2.2 FAG- OG OPPFØLGINGSANSVARLIG	6
2.3 LEDER ARREST	6
2.4 VAKTSJEF MED ANSVAR FOR ARREST.....	6
2.5 LEDENDE ARRESTFORVARER.....	7
2.6 ARRESTFORVARER	7
2.7 KOMPETANSEKRAV.....	8
2.8 JOURHAVENDE/PÅTALEANSVARLIG JURIST	8
3 ARRESTJOURNAL.....	9
3.1 GENERELT	9
3.2 HVEM SKAL REGISTRERES	9
3.3 HVILKE OPPLYSNINGSKATEGORIER SKAL REGISTRERES.....	9
3.4 UTLEVERING	9
4 INNSETTELSE I POLITIARREST	10
4.1 BESLUTNING OM FRIHETSBERØVELSE.....	10
4.2 FREMSTILLING FOR VAKTSJEF	10
4.3 SÆRLIG OM INNSETTELSE AV MINDREÅRIGE I POLITIARREST	11
4.4 HUSVILLE	13
4.5 ENDRING AV HJEMMELSGRUNNLAGET FOR OPPHOLD I ARRESTEN	13
4.6 KONTROLL AV IDENTITET OG EVENTUELL UTLENDINGSRETTLIG STATUS	13
4.7 FOREBYGGING GJENNOM FORVALTNING	14
4.8 OPPTAK AV FOTO OG FINGERAVTRYKK	14
4.9 OPPTAK AV DNA	14
4.10 ORIENTERING OM RETTIGHETER OG PLIKTER	14
4.11 DUBLERING.....	15
5 VISITASJON OG RANSAKING VED INNSETTELSE I POLITIARREST	15
5.1 GENERELT	15
5.2 SIKKERHETSVISITASJON.....	15
5.3 IDENTIFIKASJONSVISITASJON.....	16
5.4 FRATAGELSE AV GJENSTANDER.....	16
5.5 VISITASJON UNDER OPPHOLDET I POLITIARRESTEN	17
5.6 HÅNDBLING OG TILBAKELEVERING AV FRATATTE GJENSTANDER.....	17
6 HELSE	18
6.1 HJELPEPLIKT	18
6.2 NØDVENDIG HELSEHJELP	18
6.3 OBLIGATORISK FREMSTILLINGSPLIKT FOR LEGETILSYN	19
6.4 LEGEMIDDELHÅNDBLING.....	20
6.5 NØDVENDIG HELSEHJELP ETTER INNSETTELSE	20
7 ADMINISTRERING AV OPPHOLDET	21

Sentral arrestinstruks					
Dato:	Versjon:	Dokumenttype:	Saksbehandlere:	Godkjent av:	Klassifisering:
22.02.16	0.9	Instruks	Gunnvor Hovde Kari-Grethe Stave Geir Aagaard Willadsen Geir Jonatan Sharabi		Uten begrensninger

7.1	MAT, DRIKKE, MADRASSER OG TEPPER	21
7.2	LUFTING, DUSJING, BESØK OG MOTTAK AV PERSONLIGE EIENDELER	21
7.3	KOMPENSERENDE TILTAK	21
7.4	INFORMASJON OM KLAGEADGANG	22
8	FYSISKE FORHOLD	23
8.1	KRAV TIL FYSISK UTFORMING AV CELLER I POLITIARREST	23
8.2	MATERIELL	23
8.3	RENHOLD	23
9	BRUK AV TVANGSMIDLER	23
9.1	GENERELT	23
9.2	HÅNDJERN OG ANNET BENDSEL	23
10	KAMERAOVERVÅKING	24
10.1	GENERELT	24
10.2	OBLIGATORISK KAMERAOVERVÅKING	24
11	INSPEKSJON	25
11.1	ANSVAR	25
11.2	INSPEKSJONSHYPPIGHET	25
11.3	INNHALDET I INSPEKSJONEN	26
12	UNDERRETNINGER	26
12.1	INNBRakte ETTER POLITILOVEN	26
12.2	PÅGREPNE ETTER STRAFFEPROSESSLOVEN	27
12.3	PÅGREPNE ETTER UTLENDINGSLOVEN § 106	27
13	VARIGHETEN AV OPPHOLDET	27
13.1	GENERELT	27
13.2	INNBRakte ETTER POLITILOVEN	28
13.3	PÅGREPNE - OVERFØRING FRA POLITIARREST TIL FENGSEL	28
13.4	OVERFØRING AV UTLENDING TIL FENGSEL ELLER UTLENDINGSINTERNAT	29
14	FREMSTILLING FOR FENGLING	30
14.1	PÅGREPNE ETTER STRAFFEPROSESSLOVEN	30
14.2	PÅGREPNE ETTER UTLENDINGSLOVEN	30
15	LØSLATELSE/DIMITTERING	30
15.1	RUTINER VED LØSLATELSE/DIMITTERING	30
15.2	SKRANKEFORELEGG	31
15.3	FORKYNNELSER I ARRESTEN	31
16	RAPPORTERING OG AVVIKSHÅNDTERING	31
17	TILSYN	32
17.1	SENTRALT ARRESTTILSYN	32
17.2	LOKALT ARRESTTILSYN	32
17.3	SIVILOMBUDSMANNENS FOREBYGGINGSENHET	33

Sentral arrestinstruks					
Dato:	Versjon:	Dokumenttype:	Saksbehandlere:	Godkjent av:	Klassifisering:
22.02.16	0.9	Instruks	Gunnvor Hovde Kari-Grethe Stave Geir Aagaard Willadsen Geir Jonatan Sharabi		Uten begrensninger

1 INNLEDNING

1.1 Formål

Formålet med denne instruks er å sikre etterlevelse av regelverket rundt opphold og forholdene i politiets arrester, og å ivareta hensynet til arrestantenes liv og helse, rettssikkerhet, personvern og menneskeverd.

Instruksen skal bidra til å sikre notoritet om vesentlige forhold ved bruk av politiarrest, herunder alle tiltak overfor arrestanten.

Instruksen skal bidra til en ensartet praksis og en effektiv ressursutnyttelse.

1.2 Virkeområde

Denne instruksen gjelder for bruk av politiarrest, avhørsventerom og venteceller uavhengig av hjemmelsgrunnlaget for oppholdet.

Instruksen gjelder fra innbringelse til driftsenhet til dimittering eller overføring til annen enhet. Den gjelder for enhver som er involvert i arbeidet med innsettelse og forvaring av personer i arrest.

Som avhørsventerom eller ventecelle regnes lokaler som ikke er ordinære arrestlokaler, men som benyttes for frihetsberøvelse i en kort ventesituasjon, og da som et alternativ til bruk av ordinær celle, dvs. at arrestanten oppholder seg alene og er innelåst. Det er den faktiske bruken som er avgjørende for et lokales status som avhørsventerom eller ventecelle.

Instruksens bestemmelser om sikkerhetsvisitering, fratagelse og håndtering av gjenstander, inspeksjoner og registrering i arrestjournal gjelder tilsvarende for bruk av avhørsventerom/venteceller.

Instruksens bestemmelser om kameraovervåking og toveis kommunikasjonsutstyr kommer ikke til anvendelse på avhørsventerom. For øvrig gjelder bestemmelser om administrering av oppholdet (mat mv.) så langt det passer.

1.3 Lokale rutiner

Politidistriktene skal ha skriftlige rutiner for gjennomføring av denne instruks, instruks for arrestjournal og instruks for lyd og bilde i arrest¹. Politidistriktene skal ha et system for revidering av de lokale rutinene. Det skal fremgå av dokumenthistorikken når siste endring ble foretatt og hva som var bakgrunnen for den aktuelle endringen.

Politidistriktet skal ha skriftlige rutiner for å sikre informasjonsutveksling i forbindelse med vaktskifter og for å sikre nødvendig kommunikasjon mellom aktører med ansvar for arrestanten.

Politidistriktene skal ha skriftlige rutiner som sikrer særlig oppmerksomhet om mindreårige i

¹ Instrukser utarbeidet av behandlingsansvarlig: Kripas. Instruksene ligger på KO:DE.

Sentral arrestinstruks					
Dato:	Versjon:	Dokumenttype:	Saksbehandlere:	Godkjent av:	Klassifisering:
22.02.16	0.9	Instruks	Gunnvor Hovde Kari-Grethe Stave Geir Aagaard Willadsen Geir Jonatan Sharabi		Uten begrensninger

arresten.

Politidistriktene skal ha skriftlige rutiner for utlevering av opplysninger til kriminalomsorgen om arrestantens helsetilstand, herunder om kjent risiko for selvskading.

Politidistriktene skal ha egen renholdsinstruks for politiets arrester.

Politidistriktene skal i lokale rutiner beskrive arrestens organisatoriske tilknytning og gi en oversikt over de mest sentrale rollene og enhetene med tilknytning til arresten, samt en beskrivelse av de ulike aktørenes oppgaver, ansvar og beslutningsmyndighet, jf. også nedenfor under punkt 2.1.

Politidistriktene skal ha skriftlig dokumentasjon på geografisk plassering av arrestlokaler, og kort beskrive hva arrestområdet består av (inkviteringsrom, arrestgang, antall celler, besøksrom, luftefasiliteter mv.) Oversikten skal også inneholde en beskrivelse av hvilket kommunikasjonsutstyr og teknisk sikkerhetsutstyr som finnes hvor.

Politidistriktene skal ha en plan for gjennomføring av kompetansekrav som stilles for ledende arrestforvarer og arrestforvarer jf. instruksens punkt 2.7.

1.4 Dispensasjon og overgangsordninger

Politidirektoratet kan etter søknad gi dispensasjon fra bestemmelser gitt i instruksens punkt 8 Fysiske forhold dersom gjennomføringen på grunn av tekniske eller lokale forhold er praktisk umulig eller vil medføre uforholdsmessige utgifter.

Instruksens punkt 7.3 Kompenserende tiltak for å avhjelpe isolasjonsvirkningene, punkt 8 Fysiske forhold, punkt 13 Varigheten av oppholdet og punkt 14 Fremstilling for fengsling gjelder inntil videre i påvente av lov- og forskriftsarbeid i departementet.

2 ORGANISERING, ANSVAR OG KOMPETANSE

2.1 Organisasjonstilhørighet og bemanning

Selve arresten(e) og personell knyttet til arresten skal organiseres i de geografiske driftsenhetene, med mindre annen organisering er klart mer hensiktsmessig.

Det skal være en funksjon som har fag- og oppfølgingsansvar for arrestene i politidistriktet. Denne funksjonen skal som et utgangspunkt ligge i Felles operativ enhet (FOE), men unntak kan gjøres der dette er mer hensiktsmessig.

Arresten skal til enhver tid minst være bemannet med funksjonen vaktstjef og funksjonen ledende arrestforvarer. Det er tilstrekkelig med bemanning med vaktstjef i de distriktene som stort sett har få arrestanter. I tillegg skal kapasitet og kompetanse være tilpasset krav til sikkerhet, forsvarlig drift og ivaretagelse av personer som er innsatt i arrest.

Politidistriktets tjenestekontor skal understøtte arrestfunksjonen i den daglige driften for å sørge for at tjenesten utføres med relevant kompetanse, riktig kapasitet og på en kostnadseffektiv måte.

Sentral arrestinstruks					
Dato:	Versjon:	Dokumenttype:	Saksbehandlere:	Godkjent av:	Klassifisering:
22.02.16	0.9	Instruks	Gunnvor Hovde Kari-Grethe Stave Geir Aagaard Willadsen Geir Jonatan Sharabi		Uten begrensninger

2.2 Fag- og oppfølgingsansvarlig

Fag- og oppfølgingsansvarlig har ansvaret for opplæring og fagutvikling for arrestfunksjonen ved driftsenhetene, implementering og etterlevelse av regelverk, oppfølging av anbefalinger fra og tilrettelegging av samarbeid med lokalt og sentralt arresttilsyn og eksterne tilsynsorganer, samt rapportering i linjen.

Fag- og oppfølgingsansvarlig har ansvaret for å sørge for at de som utfører tjeneste i arresten har god kunnskap om og forståelse for regelverket som regulerer bruk av politiarrest, samt opplæring i bruk av relevante registre. Fag- og oppfølgingsansvarlig skal herunder sørge for plan for og dokumentasjon på gjennomført opplæring for den enkelte ansatte i arresten. Slik dokumentasjon skal være tilgjengelig for lokalt og sentralt tilsyn.

Fag- og oppfølgingsansvarlig er videre ansvarlig for å formalisere og videreutvikle samarbeidet med *helsetjenesten* for å sikre ivaretagelse av arrestantens liv og helse under hele oppholdet i arresten.

Fag- og oppfølgingsansvarlig er ansvarlig for å formalisere og videreutvikle samarbeidet med *kriminalomsorgen*, jf. også straffegjennomføringsforskriften § 4-1, og Politiets utlendingsenhet, for å sikre overholdelse av overføringsfristen og å redusere oppholdstiden i politiarrest.

Fag- og oppfølgingsansvarlig er ansvarlig for å formalisere og videreutvikle samarbeidet med *barnevern, helsevesen og andre aktører* som er en del av barnets mulige støtteapparat for å ivareta hensynet til det enkelte innbrakte barns beste.

Fag- og oppfølgingsansvarlig kan ikke være leder arrest.

2.3 Leder arrest

Det skal være en leder med alminnelig driftsansvar for den enkelte arrest, herunder ansvar for mål, resultatkrav, daglig drift og HMS.

Leder arrest har ansvar for innhold og revisjon av rutiner og infrastruktur (renhold, teknisk kommunikasjons- og sikkerhetsutstyr, fysiske forhold m.v.) for den enkelte arrest.

Leder arrest kan også være vaksjef med ansvar for arrest.

2.4 Vaksjef med ansvar for arrest

Det skal være en døgnbasert funksjon som vaksjef på hver enhet som har ansvaret for arresten. Vedkommende som innehar funksjonen som vaksjef skal være polititjenesteperson.

Vaksjef kan delegere oppgaver som nevnt nedenfor til annen polititjenesteperson når det er hensiktsmessig og forsvarlig.

Følgende ansvar tilligger vaksjef og kan ikke delegeres:

- tilstedeværelse ved innsettelsen og legalitetskontroll av innsettelse i arrest etter politilovens bestemmelser.² Ved straffeprosessuelle innsettelse skal vaksjef forsikre

² Politiinstruksen (pi) § 9-2 viser generelt til "pågrepelser", men bestemmelsen gjelder i utgangspunktet kun ordensforstyrrelser. Pi § 9-8 sier at kap 9 gjelder med nødvendig tilpasninger også andre frihetsberøvelser.

Sentral arrestinstruks					
Dato:	Versjon:	Dokumenttype:	Saksbehandlere:	Godkjent av:	Klassifisering:
22.02.16	0.9	Instruks	Gunnvor Hovde Kari-Grethe Stave Geir Aagaard Willadsen Geir Jonatan Sharabi		Uten begrensninger

seg om at det foreligger pågripelsesbeslutning/opprettholdelse fra jourhavende/påtalejurist.

Følgende ansvar tilligger vaktsjef, men kan delegeres til ledende arrestforvarer:

- vurdere arrestantens helsetilstand og beslutte eventuell fremstilling for lege forut for innsettelse i arrest;
- beslutte visiteringsform, valg av celle, inspeksjonshyppighet og hva innholdet i inspeksjonene skal være;
- sørge for at den innsatte gjøres kjent med sine rettigheter, herunder rett til å komme i kontakt med helsepersonell;
- være kontaktpunkt blant annet mot operasjonssentralen ved pågripelser, innbringelser, fremstillinger og overføringer, politipatruljen i forbindelse med inkvirering og sikkerhet, straffesaksinntaket innen straffesaksarbeidet, og utlendingsforvaltningen knyttet til utenlandske borgere;
- holde jourhavende/påtaleansvarlig jurist informert om forhold som kan ha betydning for varigheten av oppholdet i arrest eller andre beslutninger som påtalemyndigheten skal ta.
- undersøke hvorvidt arrestanten har ubetalte bøter, inndragningskrav mv.
- sørge for at den innsattes identitet blir verifisert og at behovet for ny signalering vurderes.
- sørge for varsling til barnevernet og foresatte ved innbringelse og pågripelse av **personer under 18 år**
- dimittering, registrering og oppbevaring av eiendeler
- sørge for føring av arrestjournal.
- sørge for overføring av informasjon om hendelser, spesielle innsatte og ting som skal gjøres i forbindelse med vaktbytter.
- sørge for at utlendingsseksjonen blir varslet om beslutninger om pågripelser etter utlendingsloven, og om en person som er pågrepet etter straffeprosessloven (strprl.) ikke har oppholds-, arbeids- eller bosettingstillatelse i Norge.

2.5 Ledende arrestforvarer

Med "ledende arrestforvarer" skal i denne instruksen forstås leder for et vaktlag av arrestforvarere. Ledende arrestforvarer kan være polititjenesteperson eller person med begrenset politimyndighet.

Ledende arrestforvarer forestår inspeksjoner, lufting, forpleining og gjennomføring av kompenserende tiltak etter at arrestanten er plassert på celle.

2.6 Arrestforvarer

Med "arrestforvarer" skal i denne instruksen forstås ansatt i politidistriktet som utfører oppgaver i arresten og som er underlagt ledende arrestforvarer. Arrestforvarer kan være polititjenesteperson eller person med begrenset politimyndighet.

Arrestforvarer forestår inspeksjoner, lufting, forpleining og gjennomføring av kompenserende tiltak etter at arrestanten er plassert på celle.

Sentral arrestinstruks					
<i>Dato:</i>	<i>Versjon:</i>	<i>Dokumenttype:</i>	<i>Saksbehandlere:</i>	<i>Godkjent av:</i>	<i>Klassifisering:</i>
22.02.16	0.9	Instruks	Gunnvor Hovde Kari-Grethe Stave Geir Aagaard Willadsen Geir Jonatan Sharabi		Uten begrensninger

2.7 Kompetansekrav

Alle som gjør tjeneste i arresten skal ha god kunnskap om og forståelse for regelverket for bruk av politiarrest, herunder opplæring i sentral arrestinstruks og lokale rutiner. Ansatte som tjenestegjør i arresten skal videre ha gjennomført opplæring i bruk av relevante registre.

Ledende arrestforvarere og arrestforvarere med begrenset politimyndighet skal ha gjennomgått obligatorisk opplæring på 40 timer i regi av arbeidsgiver. Det skal fremgå av eget skriv hvilken stedlig og funksjonell kompetanse vedkommende er tildelt i politidistriktet.

Ledende arrestforvarere skal gjennomgå obligatorisk nettbasert grunnutdanning for personer med begrenset politimyndighet (5 studiepoeng). Unntak gjelder for ledende arrestforvarer som er polititjenesteperson. Slik utdanning skal gjennomføres så snart det lar seg gjøre ut fra kapasitet ved PHS eller andre særlige grunner. Politidistriktene skal ha en plan for gjennomføring av opplæringen, jf. ovenfor under punkt 2.2.

Ledende arrestforvarer og arrestforvarer skal gjennomgå kurs i førstehjelp, legemiddelhåndtering og tegn og symptomer på ruspåvirkning. Politidistriktene skal ha en plan for gjennomføring av opplæringen, jf. ovenfor under punkt 2.2.

2.8 Jourhavende/påtaleansvarlig jurist

Jourhavende/påtaleansvarlig jurist har ansvaret for alle beslutninger som etter regelverket skal treffes av påtalemyndigheten. Jourhavende/påtaleansvarlig jurist beslutter pågrepelse eller opprettholder beslutning om pågrepelse og vurderer forholdsmessighet og løslatelse. Ansvarlig jurist påser at vilkårene for frihetsberøvelse av pågrepne personer til enhver tid er oppfylt, og at pågrepne ikke er undergitt frihetsberøvelse lenger enn nødvendig.

Jourhavende/påtaleansvarlig jurist skal ved beslutning om pågrepelse ta (foreløpig) stilling til behovet for isolasjon.

Ansvarlig jurist skal arbeide aktivt og målrettet for at bruken av politiarrest i forbindelse med etterforskning skal være så kort som mulig, jf. Riksadvokatens rundskriv nr. 4/2006 punkt III. Ansvarlig jurist skal arbeide for at politiarrest kun unntaksvis benyttes ved gjennomføring av hovedforhandling, jf. Riksadvokatens rundskriv nr. 4/2006 punkt IV.

Jourhavende eller jurist ved utlendingsseksjonen beslutter pågrepelse etter utlendingsloven (utl.) § 106.

Jurist ved Politiets utlendingsenhet beslutter, i samvirke med juristen på utlendingsseksjonen i distriktet, overføring til utlendingsinternat etter utl. § 107.

Dersom en som er pågrepet med hjemmel i strpl. oppgir at han/hun søker asyl, skal jourhavende/påtaleansvarlig jurist varsle politiets utlendingsenhet om dette. Jurist ved Politiets utlendingsenhet vurderer om utlendingen skal pågripes etter utl. § 106 for gjennomføring av asylregistrering, herunder avhenting/overføring til utlendingsinternat. Sakseier skal informere arrestpersonell om varslinger, hvem som har varslet og til hvem, samt eventuelle endringer i hjemmelsgrunnlaget. Dette skal registreres i arrestjournalen.

Dersom det rettslige grunnlaget for frihetsberøvelsen endres under opphold i arresten, skal sakseier varsle vaktstjefen om dette, som besørger registrering i arrestjournalen.

Sentral arrestinstruks					
Dato:	Versjon:	Dokumenttype:	Saksbehandlere:	Godkjent av:	Klassifisering:
22.02.16	0.9	Instruks	Gunnvor Hovde Kari-Grethe Stave Geir Aagaard Willadsen Geir Jonatan Sharabi		Uten begrensninger

3 ARRESTJOURNAL

3.1 Generelt

Arrestjournal skal føres ved samtlige arrester og avhørsventerom og venteceller i politidistriktet. For personer som overføres fra politiarrest til avhørsventerom, skal det sikres notoritet over tidspunkt for ut av celle og tilbakeføring til celle.

Vaktsjef skal sikre notoritet over alle tiltak overfor arrestanten. Dette gjelder både hvilke vurderinger og beslutninger som er foretatt, av hvem, resultatet av disse, og hvilke tiltak som faktisk er iverksatt overfor arrestanten.

Vaktsjef skal sikre notoritet over kommunikasjon mellom arrestpersonell, etterforskere og ansvarlig påtalejurist, og med eksterne aktører (helsepersonell, kriminalomsorgen, barnevern, representant for andre lands myndigheter, mv.).

Opplysninger som registreres i arrestjournal skal oppfylle kravene til formålsbestemthet, nødvendighet og kvalitet i politiregisterloven og politiregisterforskriften. Særlige kategorier av personopplysninger skal bare registreres når det er strengt nødvendig for å oppnå formålet. Kravet vil f.eks. være oppfylt ved registrering av nasjonalitet eller etnisitet, medisinske opplysninger eller helseopplysninger når dette har betydning for arrestoppholdet.

3.2 Hvem skal registreres

Politiet skal føre en arrestjournal over alle personer som er "innbrakt eller satt i politiarrest", jf. forskrift om politiarrest § 2-2. Med "innbrakt" skal her forstås enhver som er fremstilt for vaktsjef for vurdering av innsettelse i arrest og personer som er besluttet innsatt på avhørsventerom.

Kravet til registrering i arrestjournalen gjelder, foruten personer som settes på celle, personer som blir fremstilt for vaktsjef, men besluttet dimittert før de har blitt satt på en celle, og mindreårige som ikke settes på celle, men som er i politiets forvaring.

3.3 Hvilke opplysningskategorier skal registreres

Tidspunktet for når personer som nevnt i punkt 3.2 ble anholdt/pågrepet, innsatt i politiarrest/avhørsventerom, fremstilt for varetektsfengsling og løslatt, samt årsaken til løslatelsen skal nedtegnes i arrestjournalen. Løslatelsestidspunkt skal alltid registreres i sanntid. Videre skal resultat av gjennomført kartleggingsamtale, tiltak som er gjennomført eller planlegges gjennomført overfor arrestanten og anmerkninger ved inspeksjon registreres i arrestjournalen.

For øvrig vises til bestemmelser om registrering i denne instruks, prf. kapittel 54 og Instruks for arrestjournal.

3.4 Utlevering

Det fremgår av politiregisterforskriften (prf.) § 54-7 at opplysninger fra arrestjournalen kan utleveres i henhold til politiregisterloven (prl.) kapittel 5 og 6 og prf. del 3, med unntak av prl. §§ 30 og 31, som regulerer utlevering til offentlige og private i deres interesse. Det vil si at politiet kan gi opplysninger ut av etaten, så fremt utleveringen kan sies å være i politiets egen interesse.

Sentral arrestinstruks					
Dato:	Versjon:	Dokumenttype:	Saksbehandlere:	Godkjent av:	Klassifisering:
22.02.16	0.9	Instruks	Gunnvor Hovde Kari-Grethe Stave Geir Aagaard Willadsen Geir Jonatan Sharabi		Uten begrensninger

Politidistriktene kan uten hinder av taushetsplikt utlevere opplysninger til kriminalomsorgen for å fremme "straffegjennomføringsmessige formål", jf. prf. § 54-7 første ledd, jf. § 9-6 første ledd nr. 10.

Prl. og prf. oppstiller krav til hvilke vurderinger som skal gjøres før opplysninger utleveres, og krav til saksbehandlingen. Det oppstilles et krav om notoritet ved utlevering til gitte formål eller mottakere. Ved muntlig utlevering skal det i visse tilfeller nedtegnes hvilke opplysninger som ble utlevert.

Den registrertes rett til innsyn i egne opplysninger og utlevering er beskrevet i detalj i instruks for arrestjournal og i veileder for utlevering, innsyn og dokumentinnsyn - politiregisterloven.

4 INNSETTELSE I POLITIARREST

4.1 Beslutning om frihetsberøvelse

Innbringelse etter politiloven beslattes av patruljen, jf. politiloven (pl.) §§ 8-9.

Pågrepelse etter straffeprosessloven beslattes av påtalemyndigheten. Polititjenesteperson kan treffe beslutning om pågrepelse ved fare ved opphold, jf. strprl. § 176. Polititjenesteperson kan også treffe beslutning om pågrepelse dersom vedkommende påtreffes på fersk gjerning/ferske spor. Grunnlaget for pågripelsen skal i så fall forelegges jurist for opprettholdelse snarest mulig, jf. strprl. § 179. Hvis anmeldelse/rapport ikke foreligger når saken legges frem for jurist for opprettholdelse, skal dette utarbeides snarest.

Pågrepelse etter utlendingsloven beslattes av jurist i politiet, jf. utl. § 106 annet ledd første punktum. Dersom det er fare ved opphold kan beslutning om pågrepelse treffes av polititjenesteperson.

Dersom den innbrakte eller pågrepne skal settes i arrest, skal dette beslattes av vaksjef. Polititjenesteperson beslutter innsettelse på avhørsventerom. Både innsettelse i arrest og på avhørsventerom skal føres i arrestjournalen.

Anmodninger om innsettelse på kategori *husvill* beslattes av vaksjef.

4.2 Fremstilling for vaksjef

Enhver som blir brakt til arresten for frihetsberøvelse skal uten opphold fremstilles for vaksjefen som beslutter om vedkommende skal settes i arrest, og i tilfelle på hvilken måte anbringelsen skal gjennomføres, jf. pi § 9-1.

Dersom vaksjefen beslutter at arrestanten ikke skal undergis frihetsberøvelse, skal arrestanten dimitteres umiddelbart etter registrering i arrestjournalen.

Vaksjefen skal ved innsettelse vurdere arrestantens helsetilstand og behovet for legetilsyn, jf. instruksens punkt 6.

Vaksjefen har ansvar for å beslutte valg av celle, inspeksjonsform (hyppighet og innhold), vurdere alternativer til arrest, iverksetting av ekstra sikkerhetstiltak og særskilt tilrettelegging for personer under 18 år.

Sentral arrestinstruks					
Dato:	Versjon:	Dokumenttype:	Saksbehandlere:	Godkjent av:	Klassifisering:
22.02.16	0.9	Instruks	Gunnvor Hovde Kari-Grethe Stave Geir Aagaard Willadsen Geir Jonatan Sharabi		Uten begrensninger

Vaktsjef har i samråd med jourhavende/påtaleansvarlig jurist ansvar for å beslutte hvilke kompenserende tiltak som skal iverksettes, jf. instruksens punkt 7.3.

Vaktsjef skal besørge orienteringer til den innsatte om bakgrunnen for frihetsberøvelsen og om innbrakte og pågrepnes rettigheter og plikter.

Vaktsjef skal besørge gjennomføring av en kartleggings samtale med arrestanten forut for innsettelse i arrest for å kartlegge risiko og helsetilstand, samt utlevering av nødvendige helseopplysninger til kriminalomsorgen, jf. mal for utlevering på KO:DE.

Vaktsjef skal sørge for at arrestanten kontrolleres opp mot aktuelle registre med tanke på etterlysninger, forkynnelser, inndragningskrav, avhør, behov for første gangs eller ny signalering, opptak av DNA-prøve, vitnestevninger mv.

Dersom arrestanten er asylsøker, skal PU kontaktes.

Dersom arrestanten ikke har oppholds-, arbeids-, eller bosettingstillatelse i Norge skal **vaktsjefen** varsle ansvarlig/jourhavende jurist. Formålet med varslingen er å avklare hvorvidt det opprettes straffesak, antatt fremdrift i denne, og avklare om vedkommende skal pågripes etter utlendingsloven.

4.3 Særlig om innsettelse av mindreårige i politiarrest

4.3.1 Generelt

Personer under 18 år kan **innbringes** etter pl. §§ 8 og 9. Dette gjelder også personer under 15 år. I slike situasjoner skal politiet overlate barnet til foresatte eller barnevern. Politiet kan videre bringe personer under 15 år til foresatt eller om nødvendig barnevern dersom de påtreffes under omstendigheter som klart innebærer en "*alvorlig risiko for barnas helse eller utvikling*", jf. pl. § 13 annet ledd. Det samme gjelder barn over 15 år hvis det er grunn til å anta at inngripen vil være tjenlig, jf. pl. § 13 tredje ledd. Dersom overføring til foresatte eller barnevern ikke kan gjennomføres umiddelbart, kan den mindreårige tas med til driftsenhet. Ansatte fra barnevernet skal innkalles for å ta hånd om den mindreårige i påvente av overføring til foresatte eller ansvarlig barnevernsinstitusjon.

Personer under 18 år kan ikke **pågripes** med mindre det er *særlig påkrevd*, jf. strprl. § 174. For personer under 16 år bør det i stedet for fengsling forsøkes andre tiltak, for eksempel midlertidig plassering i egnet institusjon under barnevernet, når det er adgang til det, jf. påtaleinstruksen (påt.) § 9-2.

Inntil barnet er løslatt eller tatt hånd om av barnevernstjeneste eller foresatte, skal politiet sørge for **best mulig ivaretagelse av barnet i henhold til behov i forhold til alder**.

4.3.2 Innsettelse som siste utvei

Innbrakte personer eller pågrepne etter utlendingsloven som er under 18 år skal ikke plasseres på celle dersom andre alternative tiltak kan benyttes. Vilkåret om først å uttømme andre alternativer innebærer at bruk av politiarrest overfor barn kun skal benyttes som en siste utvei, og da for et kortest mulig tidsrom.

Sentral arrestinstruks					
<i>Dato:</i>	<i>Versjon:</i>	<i>Dokumenttype:</i>	<i>Saksbehandlere:</i>	<i>Godkjent av:</i>	<i>Klassifisering:</i>
22.02.16	0.9	Instruks	Gunnvor Hovde Kari-Grethe Stave Geir Aagaard Willadsen Geir Jonatan Sharabi		Uten begrensninger

Alternative tiltak til innsettelse som skal vurderes er overføring til foresatte, barnevern, helse og utlendingsinternat eller forvaring inne på politivakten, på et kontor eller på et særskilt tilrettelagt rom.

Personer under 18 år skal ikke plasseres på celle med mindre det er tvingende nødvendig av hensyn til vedkommendes egen eller andres sikkerhet, og ikke i lengre tid en nødvendig.

Vurderingene og beslutningsgrunnlaget for innsettelsen, samt hvem som har besluttet innsettelse, skal fremgå av arrestjournalen.

Personer under 18 år som ikke plasseres på celle skal i arrestjournalen registreres på cellekategori "Barn" uten cellenummer.

Er den siktede under 18 år, kan isolasjon ikke besluttes, jf. strprl. § 183 første ledd annet punktum.

4.3.3 Særskilt tilrettelegging for mindreårige i arrest

Det skal ved lufting, inspeksjoner og annen oppfølging tas særlig hensyn til den mindreårige slik at belastningen ved oppholdet i arresten blir minst mulig.

Personer under 18 år skal til enhver tid under oppholdet i politiarresten ha mulighet til å ha kontakt med voksen person. Arrestanter under 18 år skal kunne motta besøk av, eller sende eller motta korrespondanse fra, nær familie, med mindre det foreligger særlige omstendigheter.

Personer under 18 år i arrest skal tilbys lufting minimum hver annen time sammen med arrestpersonell. Mindreårige skal ikke luftes sammen med voksne innsatte i politiarrest.

Personer under 18 år skal inspiseres minimum hver halvtime.

Det skal fremgå av arrestjournalen hvilken tilrettelegging om er gjennomført, samt hvem som har besluttet dette.

4.3.4 Varighet

For de tilfellene hvor det er tvingende nødvendig å sette en mindreårige på celle, skal oppholdet være for et kortest mulig tidsrom.

Pågrepne personer under 18 år skal overføres fra politiarrest til varetektscelle "snarest mulig og senest dagen etter pågripelsen", jf. forskrift om politiarrest § 3-1 første ledd annet punktum.

Oppholdet kan kun i ekstraordinære tilfeller overstige 24 timer. Denne fristen gjelder tilsvarende for overføring av personer under 18 år som er pågrepet etter utlendingsloven § 106 til utlendingsinternat eller lignende.

Sentral arrestinstruks					
Dato:	Versjon:	Dokumenttype:	Saksbehandlere:	Godkjent av:	Klassifisering:
22.02.16	0.9	Instruks	Gunnvor Hovde Kari-Grethe Stave Geir Aagaard Willadsen Geir Jonatan Sharabi		Uten begrensninger

Politidistriktet skal ha rutiner for kontakt med Kriminalomsorgen og Politiets utlendingsenhet for å hindre oversitting.

4.3.5 Registreringsrutiner for barn

Alle innbrakte eller pågrepne personer under 18 år som oppholder seg på politistasjon eller lensmannskontor skal registreres i arrestjournalen, uavhengig av om de fysisk plasseres på celle eller ikke.

Dersom personer som ved innbringelse eller pågrep opplyser at de er under 18 år på et senere tidspunkt blir verifisert som eldre enn 18 år, skal vedkommendes fødselsdato rettes i merknadsfeltet i arrestjournalen.

I tilfeller hvor det er særlig påkrevd å sette personer under 18 år på celle i arrest, skal det fremgå av arrestjournalen hvilke alternativer til innsettelse som er vurdert, begrunnelsen for innsettelsen, samt hvem som har besluttet innsettelse.

Det skal tilsvarende fremgå av arrestjournalen hvilken inspeksjonsform som er valgt, begrunnelsen for valget, samt hvem som har besluttet dette.

4.4 Husville

Vaktsjef kan beslutte at personer kan ha opphold i arresten i inntil et døgn dersom det foreligger tunge velferdsmessige grunner.

Husville skal bare ha opphold i arresten når det ikke lar seg gjøre å skaffe dem annet oppholdssted. Oppholdet i arresten er frivillig og husville skal dimitteres straks de ønsker det.

Husville skal for øvrig behandles som innbrakte etter politiloven.

4.5 Endring av hjemmelsgrunnlaget for opphold i arresten

Dersom det rettslige grunnlaget for frihetsberøvelsen endres under opphold i arresten, skal vaktsjef sørge for at tidspunkt, nytt rettsgrunnlag, og hvem som har truffet beslutningen straks registreres i arrestjournalen.

4.6 Kontroll av identitet og eventuell utlendingsrettslig status

Identifikasjon av innbrakte og pågrepne skal foretas uten opphold, og senest før løslatelse finner sted, jf. pi § 9-1 fjerde ledd.³ I tillegg skal det foretas en kontroll av den innbrakte eller pågrepnes utlendingsrettslige status.

³ Strl. § 162 oppstiller en straffesanksjonert plikt til å oppgi personalia når politiet ber om det. Nektelse kan medføre visitasjon, jf. pl. § 10 første ledd, og innbringelse, jf. pl. § 8 første ledd nr. 3. Utl. § 21 gir politiet adgang til å avkreve legitimasjon og for øvrig pålegge utlendinger å gi opplysninger som kan bringe deres identitet på det rene, eller fastslå lovligheten av deres opphold i riket. Dersom en utlending nekter å oppgi sin identitet kan dette rammes av straffebestemmelsen i utl. § 108 annet ledd bokstav a, og kan føre til bortvisning etter utl. § 17 første ledd bokstav g.

Sentral arrestinstruks					
Dato:	Versjon:	Dokumenttype:	Saksbehandlere:	Godkjent av:	Klassifisering:
22.02.16	0.9	Instruks	Gunnvor Hovde Kari-Grethe Stave Geir Aagaard Willadsen Geir Jonatan Sharabi		Uten begrensninger

Som en del av identitetskontrollen, og for i størst mulig grad å sikre at det kun er én identitet på én person, skal det søkes på personalia i relevante registre og tas hurtigsøk på fingeravtrykk før den innbrakte eller pågrepne registreres i arrestjournalen.

Vaktsjef er ansvarlig for å foreta undersøkelser for å bringe identiteten til den innbrakte eller pågrepne på det rene, og avklare om innbrakte eller pågrepne utlendinger har lovlig opphold i Norge.⁴

Dersom det antas å foreligge grunnlag for bort- og utvisning fra Norge skal vaktsjef besørge varsling av utlendingsseksjonen. Dersom utlendingen søker asyl, skal Politiets utlendingsenhet (PU) varsles.

4.7 Forebygging gjennom forvaltning

Dersom den innbrakte eller pågrepne er påvirket av narkotika eller sterkt beruset av alkohol, eller psykisk syk, er vaktsjef ansvarlig for å foreta søk i relevante forvaltningsregistre (våpen, førerkort) og skal ved treff sende varsel til forvaltningsseksjonen for vurdering av reaksjoner i forvaltningssporet.

Slik melding skal også sendes dersom den innbrakte/pågrepne er i en tilstand som ovenfor nevnt og oppgir å ha stilling som buss-/taxisjåfør, vokter eller ordensvakt/dørvakt.

4.8 Opptak av foto og fingeravtrykk

Vaktsjef skal påse at alle arrestanter som fyller vilkårene for opptak av fingeravtrykk og fotografi, jf. strpl. § 160, jf. påt. kapittel 11, signaleres snarest mulig. Ved registrering av signalement, personfoto og fingeravtrykk skal rutiner for bruk av Biometra følges.

4.9 Opptak av DNA

Det skal snarest mulig tas DNA-prøve av alle arrestanter som oppfyller vilkårene for opptak av DNA, jf. strpl. § 158 første ledd, jf. prl. § 12, jf. prf. kapittel 45.

Vaktsjef skal sørge for innhenting av biologisk materiale etter beslutning fra påtalejurist.

4.10 Orientering om rettigheter og plikter

Alle innsatte, også gjengangere, skal snarest mulig orienteres muntlig (ved tolk dersom man ellers er i tvil om arrestanten vil forstå innholdet) om sine rettigheter og plikter som innsatt. De

⁴ Politidistriktene har som hovedregel saksansvaret for identifisering av utlendinger i alle andre saker enn de som gjelder søknad om beskyttelse, jf. Politidirektoratets rundskriv 2012/005 "Politiets arbeid med søknader om beskyttelse (asyl), identifisering og uttransportering av utlendinger etter utlendingsloven. Se for øvrig UDIs rundskriv RS 2011-040 "Personkontroll og kontroll av originale identitetsdokumenter", og Politidirektoratets rundskriv 2001/021 "Politiets utøvelse av utlendingskontroll på territoriet, herunder grenseområdene" og 2010/009 "Retningslinjer for politiets planlegging og gjennomføring av grensekontroll og utlendingskontroll på territoriet (Grensekontrollrundskrivet).

Sentral arrestinstruks					
Dato:	Versjon:	Dokumenttype:	Saksbehandlere:	Godkjent av:	Klassifisering:
22.02.16	0.9	Instruks	Gunnvor Hovde Kari-Grethe Stave Geir Aagaard Willadsen Geir Jonatan Sharabi		Uten begrensninger

skal i tillegg også få informasjonen skriftlig.⁵

Tilbud om og gjennomføring av orienteringer skal registreres i arrestjournalen.

Arrestanten skal orienteres om det som har betydning for oppholdet i arrest, herunder fremdrift i saken, tidspunkt for overføring til kriminalomsorgen og fremstilling for fengsling, møte med advokat, etc.

4.11 Dublering

Den innsatte skal som hovedregel settes på enecelle.

Vaktsjef kan unntaksvis beslutte at arrestanter skal settes på samme celle dersom dette er sikkerhetsmessig forsvarlig, og hensynet til den enkeltes privatliv kan ivaretas i tilstrekkelig grad. Det skal i vurderingen legges vekt på hvilke forhold de aktuelle arrestantene er pågrepet eller innbrakt for.

Slik dublering skal skje for et kortest mulig tidsrom. De innsatte skal inspiseres minimum hver halvtime. Det skal aldri dubleres i rom uten kameraovervåkning. Mindreårige skal ikke dubleres. Personer av ulikt kjønn skal ikke settes på samme celle uten samtykke fra begge parter.

Arrestanter som dubleres skal til enhver tid gis adgang til å benytte toalett utenfor cellen. Arrestantene skal gjøres kjent med at de må gi beskjed om når de skal på toalettet og at det finnes toalettrom på gangen.

Hvem som har besluttet dublering, beslutningsgrunnlaget og varigheten av dublering skal fremgå av arrestjournalen.

5 VISITASJON OG RANSAKING VED INNSETTELSE I POLITIARREST

5.1 Generelt

Visitasjon etter farlige gjenstander er hjemlet i pl. § 10 annet ledd og strprl. § 178 annet ledd, fratagelse av gjenstander i pl. § 10 tredje ledd, jf. pi. § 9-3, og forvaring eller beslag av gjenstander i pl. § 10 fjerde ledd. Identifikasjonsvisitasjon er hjemlet i pl. § 10 første ledd og § 12 femte ledd. I tillegg er det gitt bestemmelser om kroppsransaking og kroppslig undersøkelse i strprl. § 195 første ledd og § 157, hvor kroppens indre deler er gjenstand for undersøkelse.

5.2 Sikkerhetsvisitasjon

Før en person innsettes i arrest skal vedkommende visiteres, jf. pi § 9-3.⁶

⁵ Politidirektoratets informasjonsfolder om pågrepne og innbraktes rettigheter og plikter er tilgjengelig på KO:DE på ulike språk.

Sentral arrestinstruks					
Dato:	Versjon:	Dokumenttype:	Saksbehandlere:	Godkjent av:	Klassifisering:
22.02.16	0.9	Instruks	Gunnvor Hovde Kari-Grethe Stave Geir Aagaard Willadsen Geir Jonatan Sharabi		Uten begrensninger

Formålet med visitasjonen er å søke etter våpen eller andre farlige gjenstander. Visiteringen skal ikke være mer omfattende enn det som er nødvendig for å ivareta dette formålet, og skal normalt begrense seg til en undersøkelse utenpå klærne og av ytterplagg. Overflatisk sikkerhetsvisitasjon besluttes av ledende arrestforvarer.

Dersom det etter en konkret vurdering er grunn til å tro at arrestanten kan skjule farlige gjenstander på kroppen på en slik måte at disse ikke vil kunne avdekkes ved overflatisk visitasjon, kan arrestanten kroppsvisiteres.

I tilfeller hvor full avkledning etter en individuell vurdering anses som nødvendig, skal inngrepet gjennomføres i to trinn slik at en unngår at arrestanten på noe tidspunkt er helt naken. Kroppsvisitasjon etter politiloven besluttes av vaktsjef.

Visitasjon som innebærer full avkledning skal alltid foregå i kamerafri sone.

Visitasjon bør så langt mulig gjennomføres av en tjenesteperson av samme kjønn som arrestanten, og med en ekstra ansatt utenfor celledøren.

Det skal fremgå av arrestjournalen hvem som har fattet beslutning om visitasjon og på hvilket grunnlag.

5.3 Identifikasjonsvisitasjon

Etter pl. § 10 første ledd kan politiet foreta visitasjon for å bringe en persons identitet på det rene hvis vedkommende nekter å oppgi navn, fødselsdato og -år, stilling og bopel når politiet ber om det, eller ved grunnet mistanke om at den oppgitte identiteten er falsk. I tillegg kan det foretas visitasjon for å fastslå identiteten til personer som er ute av stand til å ta vare på seg selv, jf. pl. § 12 femte ledd.

Politiet kan gjennomgå den innbraktes klær, lommebok, veske og annen bagasje som vedkommende bærer med seg.

5.4 Fratagelse av gjenstander

Av hensyn til arrestantens egen sikkerhet og til sikkerhet og ro og orden i arrestlokalet kan arrestanten fratras alle gjenstander som er egnet til å skade ham selv eller andre, jf. pl. § 10 tredje ledd. Pi § 9-3 gir en *plikt* for politiet til å frata person som settes i arrest gjenstander egnet til å skade vedkommende selv eller andre. Denne plikten gjelder uavhengig av hjemmelsgrunnlaget for frihetsberøvelsen, jf. pi § 9-8.

Dersom arrestantens tilstand eller forholdene i arresten tilsier det, kan arrestanten fratras penger, viktige dokumenter og andre gjenstander slik at de ikke blir ødelagt eller kommer bort, jf. pl. § 10 tredje ledd.

⁶ For innbrakte etter politiloven er hjemmelen politiloven § 10 annet ledd. For pågrepne etter straffeprosessloven er hjemmelen strpl § 178 annet ledd.

Sentral arrestinstruks					
Dato:	Versjon:	Dokumenttype:	Saksbehandlere:	Godkjent av:	Klassifisering:
22.02.16	0.9	Instruks	Gunnvor Hovde Kari-Grethe Stave Geir Aagaard Willadsen Geir Jonatan Sharabi		Uten begrensninger

Alle arrestanter skal *rutinemessig* fratras rusmidler, legemidler, farlige gjenstander, verdisaker og gjenstander som er aktuelle for straffeprosessuelt beslag.

Ved vurderingen av hva som skal anses som "farlige gjenstander", er det gjenstandens potensielle bruk som voldsredskap som er avgjørende. I tillegg til direkte farlige gjenstander kan arrestanten således fratras isolert sett ufarlige gjenstander som for eksempel klær, sko, belter, slips, halskjeder, briller, kulepenner, hårbånd m.v. som ved spesiell bruk kan være farlige.

Fratakelse av teppe, madrass, briller og vanlige klær kan bare skje dersom dette er nødvendig for å ivareta arrestantens egensikkerhet og skal besluttes av vakt sjef. For øvrig vises til punkt 6.1 (Behovet for nødvendig helsehjelp).

Innsatte som blir fratatt egne klær på grunn av hensynet til egensikkerhet skal gis egnede alternative klær, slik at vedkommende ikke må oppholde seg naken på celle. I tilfelle dette ikke er praktisk mulig, skal det skrives særskilt rapport.

Det skal fremgå av arrestjournalen hvem som har besluttet fratagelse av madrass, teppe og klær m.v, grunnlaget for beslutningen, samt en vurdering av forsvarlighet og forholdsmessighet ved videre bruk av arrest.

5.5 Visitasjon under oppholdet i politiarresten

Når den innsatte har vært ute av cellen eller avhørsventerommet skal vedkommende visiteres på nytt før innsettelse.

Ved konkret mistanke om uregelmessigheter kan arrestforvarer beslutte at den innsatte og/eller cellen skal visiteres for kontroll. Slik visitering skal begrunnes i arrestjournalen.

5.6 Håndtering og tilbakelevering av fratatte gjenstander

Etter pl. § 10 fjerde ledd kan politiet ta i forvaring gjenstander som nevnt i annet og tredje ledd og beholde dem så lenge formålet krever det.

Ved inkvirering i arrest skal det fylles ut et skjema hvor det fremgår hvorvidt den innbrakte/pågrepne er fratatt gjenstander eller ikke, og i tilfelle hvilke gjenstander dette er. Dersom arrestanten er fratatt legemidler til eget bruk eller medisinsk utstyr som insulinpenn m.v., skal dette i tillegg registreres i arrestjournalen. Se for øvrig punkt 6.4.

Verdisaker, herunder penger, id-dokumenter mv., skal telles og registreres i arrestjournal. Opptellingen skal gjøres av minst to tjenestepersoner og så vidt mulig i påsyn av den innbrakte/pågrepne. De to tjenestepersonene kvitterer også på verdiskjema eller tilsvarende. Så langt mulig skal den innbrakte/pågrepne medsignere. Dersom dette ikke lar seg gjennomføre, skal årsaken til dette kort bemerkes i arrestjournal.

Verdisaker skal oppbevares i plomberte verdiposer eller tilsvarende. Plombenummer skal føres på skjema og i arrestjournal. Dersom plombe må brytes under oppholdet i arrest, skal posen

Sentral arrestinstruks					
Dato:	Versjon:	Dokumenttype:	Saksbehandlere:	Godkjent av:	Klassifisering:
22.02.16	0.9	Instruks	Gunnvor Hovde Kari-Grethe Stave Geir Aagaard Willadsen Geir Jonatan Sharabi		Uten begrensninger

plomberes på nytt og samme rutine som beskrevet over følges.

Pengebeløp eller verdigjenstander over 3 000 NOK skal oppbevares i safe eller i egnet låst skap hvor kun vakt sjef har tilgang. Vakt sjef er ansvarlig for at inn- og uttak av verdiposer fra safe/skap føres i arrestjournal. Ved vakt skifte skal avtroppende og påtroppende vakt sjef sammen gjennomgå innholdet i safe/skap. Begge kvitterer for gjennomgang i egen loggbok. Eventuelle avvik rapporteres til nærmeste leder.

Ifølge pi § 9-3 skal eiendelene tilbakeleveres ved løslatelsen, unntatt alkohol andre gjenstander som det er lovhjemmel for å holde tilbake. Ved dimittering/løslatelse/overføring skal arrestanten kvittere for mottak av sine verdisaker. Eventuelle avvik rapporteres til nærmeste leder.

6 HELSE

6.1 Hjelpeplikt

Politiet har en plikt til å hjelpe eller besørge hjelp til syke eller tilskadekomne personer som ikke er i stand til å ta vare på seg selv, når ingen pårørende eller andre vedkommende er til stede og kan ta seg av dem, jf. pl. § 12 første ledd og pi § 12-3. Politiet skal iverksette midlertidige hjelpetiltak som varsling av lege eller ambulanse, eventuelt transport til sykehus m.v., jf. pl. § 12 andre til femte ledd.

Dersom det er åpenbar grunn til å frykte at en person som tas hånd om etter pl. § 12 første ledd kan være til fare for seg selv eller andre, kan politiet ta vedkommende i midlertidig forvaring i arrest eller i annet bevoktet lokale inntil betryggende plassering er funnet. Antatt psykisk syke skal behandles med stor varsomhet og så vidt mulig ikke forlates uten tilsyn, jf. pi § 12-3 annet ledd. For øvrig gjelder punkt 6.3 om obligatorisk fremstillingsplikt for legetilsyn og skjerpet tilsyn i påvente av overføring til sykehus eller gjennomføring av helsetilsyn.

Forvaringen skal være så kortvarig som mulig og må ikke strekke seg ut over 24 timer, jf. pl. § 12 annet ledd. Dersom det er ordnet med betryggende plassering for den syke, men transporten gjenstår, kommer transporttiden i tillegg til de 24 timene.⁷

6.2 Nødvendig helsehjelp

Før innsettelse i politiarrest skal vakt sjef sørge for at arrestanten blir spurt om vedkommende har kroniske sykdommer, behov for helsehjelp og/eller medisiner, eller på annen måte søke å kartlegge hvorvidt arrestanten er i en slik tilstand at han/hun har behov for helsehjelp. Resultatet av samtalen/kartleggingen skal registreres i arrestjournalen.

Vakt sjef skal sørge for nødvendig fremstilling for helsepersonell før innsettelse i arrest. Dersom helsepersonellet vurderer det som nødvendig, skal arrestanten fremstilles for lege. Slik fremstilling skal utføres til den tid og på den måte som helsepersonellet mener er forsvarlig ut ifra arrestantens tilstand.

⁷Jf. Ot.prp. nr. 22, s. 64.

Sentral arrestinstruks					
Dato:	Versjon:	Dokumenttype:	Saksbehandlere:	Godkjent av:	Klassifisering:
22.02.16	0.9	Instruks	Gunnvor Hovde Kari-Grethe Stave Geir Aagaard Willadsen Geir Jonatan Sharabi		Uten begrensninger

Under arrestoppholdet skal innsatte gis mulighet til å ta kontakt med lege for nødvendig helsehjelp. Kontakten kan gjennomføres enten ved at politiet henvender seg til helsepersonell eller ved at den innsatte selv tar kontakt med helsepersonell pr. telefon etter at politiet har forvissnet seg om at det er helsepersonell som besvarer henvendelsen. Hvis den innsatte ønsker det, skal vedkommende kunne samtale direkte og ukontrollert med helsepersonellet.

Tidspunktet for eventuelle helseundersøkelser og resultatet av disse skal fremgå av arrestjournalen.

Anmodninger fra arrestanten om helsetilsyn og medisiner og resultatet av disse skal registreres i arrestjournalen. Dersom slik anmodning ikke imøtekommes, skal begrunnelsen for dette nedtegnes i arrestjournalen.

6.3 Obligatorisk fremstillingsplikt for legetilsyn

6.3.1 Generelt

Retningslinjene om obligatorisk fremstillingsplikt for lege gjelder uavhengig av hjemmelsgrunnlaget for frihetsberøvelsen, jf. forskrift om politiarrest § 2-3, jf. § 1-1, og pi. § 9-8.

6.3.2 Berusede, skadede og syke personer

Dersom den innbragte, på grunn av *beruselse* er ute av stand til å ta vare på seg selv eller til å gjøre rede for seg, skal politiet straks vurdere umiddelbart å overføre vedkommende til sykehus, legevakt eller avrusningsstasjon, jf. pl. § 9 fjerde ledd.

Dersom slik overføring ikke finner sted, skal arrestanten alltid fremstilles for legevakt eller annet egnet tilbud i helsetjenesten forut for innsettelse i celle i arresten, jf. politiloven § 9 fjerde ledd og forskrift om politiarrest § 2-3 annet ledd. Unntak fra kravet om forutgående helseundersøkelse kan gjøres dersom sikkerhetsmessige hensyn gjør en midlertidig innsettelse påkrevet.

Dersom det er grunn til å tro at den innbrakte har *hodeskade, indre skade, eller betydelig kroppsskade*, eller *helsetilstanden for øvrig* er slik at helsetilsyn anses nødvendig, skal politiet straks tilkalle lege eller annet helsepersonell.

I påvente av overføring til sykehus m.v. eller gjennomføring av lege- eller helsetilsyn, skal den innbrakte ha skjerpet tilsyn av politiet, jf. pl. § 9 sjette ledd og forskrift om politiarrest § 2-3 første ledd.

Med "skjerpet tilsyn" menes at politiet må ha den innbrakte under kontinuerlig overvåking, enten ved fysisk tilstedeværelse i selve arrestlokalet eller ved elektronisk overvåking. Skjerpet tilsyn innebærer at politiet skal være i stand til å gripe inn umiddelbart dersom den innbraktes tilstand forverrer seg eller det av andre grunner er behov for kontroll av vedkommende.

Sentral arrestinstruks					
Dato:	Versjon:	Dokumenttype:	Saksbehandlere:	Godkjent av:	Klassifisering:
22.02.16	0.9	Instruks	Gunnvor Hovde Kari-Grethe Stave Geir Aagaard Willadsen Geir Jonatan Sharabi		Uten begrensninger

6.3.3 "Body packers"

Dersom det er skjellig grunn til å mistenke at den pågrepne har narkotika innvortes, såkalt "body packer", skal vedkommende uten opphold fremstilles for sykehus for røntgenundersøkelse. Politiet skal alltid ta høyde for at arrestanten har inntatt det mest potente stoffet. Påtalejuristen beslutter kroppslig undersøkelse.

Behandlerne i spesialisthelsetjenesten avgjør hvorvidt arrestanten skal innlegges for overvåking til stoffet er helt eller delvis ute av kroppen, eller om vedkommende kan tilbakeføres til politiarrest. I tilfeller hvor arrestanten skal overvåkes på sykehus, skal det skje med politivakthold hvis det anses nødvendig.

6.4 Legemiddelhåndtering

Enhver som settes i arrest skal fratras eventuelle legemidler.

Verken reseptbelagte eller andre legemidler skal gis til arrestanten uten etter anvisning av helsepersonell.

Utdeling av reseptbelagte legemidler foreskrevet av helsepersonell og andre legemidler ordinert av helsepersonell kan foretas av arrestpersonell som har fått særskilt opplæring og myndighet delegert av lege. Kommunelegen må ha godkjent ordningen.

Reseptbelagte legemidler bør så vidt mulig være dosert av helsepersonell før arrestpersonell forestår utdelingen.

Oppbevaring og utdeling av legemidler skal skje på en måte som sikrer at legemidlet blir gitt til og nyttes av den pasient det er foreskrevet eller ordinert for.

Ved avvik ved legemiddelutdelingen, skal helsepersonell varsles for å vurdere om det er behov for oppfølging. I enkelte tilfeller må slik varsling skje umiddelbart for vurdering av tiltak. Avvik rapporteres i egnet avvikrapporteringssystem.

6.5 Nødvendig helsehjelp etter innsettelse

Under arrestoppholdet skal den innsatte gis rett til å ta kontakt med lege for nødvendig helsehjelp, jf. forskrift om politiarrest § 2-3 tredje ledd. Rett til kontakt for nødvendig helsehjelp gjelder for alle innsatte, enten de er innbrakt etter politiloven eller pågrepet etter straffeprosessuelle regler, jf. forskrift om politiarrest § 2-3 jf. § 1-1.

Kontakten kan gjennomføres enten ved at politiet henvender seg til helsepersonell, eller ved at den innsatte gis adgang til telefonisk kontakt med helsepersonell etter at politiet har forvisset seg om at det er helsepersonell som besvarer henvendelsen, jf. § 2-3 tredje ledd. Tolk skal benyttes ved behov, jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 3-5.

Politidistriktene skal sikre at arrestanters ønske om helsehjelp alltid etterkommes innen rimelig tid, og at helsehjelp sikres umiddelbart der forholdet er akutt.

Sentral arrestinstruks					
Dato:	Versjon:	Dokumenttype:	Saksbehandlere:	Godkjent av:	Klassifisering:
22.02.16	0.9	Instruks	Gunnvor Hovde Kari-Grethe Stave Geir Aagaard Willadsen Geir Jonatan Sharabi		Uten begrensninger

Politiet bør ikke kunne høre hva som sies i pasientrommet. Politiet bør heller ikke kunne se inn i pasientrommet, med mindre helsepersonellet i særlige tilfeller ber om dette.

Tidspunkt for arrestantens anmodning om og arrestpersonells gjennomføring av konsultasjon med helsepersonell skal anmerkes i arrestjournalen. Det samme gjelder eventuelle tiltak anvist av helsepersonell som politiet skal ha ansvar for å gjennomføre eller følge opp.

7 ADMINISTRERING AV OPPHOLDET

7.1 Mat, drikke, madrasser og tepper

Den innsatte skal tilbys nødvendig mat og drikke, jf. forskrift om politiarrest § 2-5 første ledd.

Alle innsatte som må tilbringe natten i politiarrest skal få utlevert rengjort madrass og tepper eller tilsvarende, jf. forskrift om politiarrest § 2-6 første ledd.

7.2 Lufting, dusjing, besøk og mottak av personlige eiendeler

Når det er klart at den innsatte skal overnatte i politiarresten skal vedkommende så langt det er mulig "få oppholde seg i friluft hver dag", jf. forskrift om politiarrest § 2-7. Dette innebærer at luftefasilitetene så langt det er praktisk mulig skal gi den innsatte muligheter for daglig mosjon, tilgang til dagslys og en følelse av å være ute.

Innsatte som overnatter i politiarresten skal gis tilgang til nødvendige toalettartikler og som hovedregel daglig adgang til dusjrom, jf. forskrift om politiarrest § 2-8.

Den innsatte skal gis adgang til å motta personlige eiendeler som toalettsaker, klær og lesestoff etter at arrestpersonalet har sørget for nødvendig kontroll..

Så langt mulig skal det legges til rette for tilgang til egne klær og dusjing forut for møte med advokat og fremstilling for retten.

Politidistriktene skal ha bøker, tidsskrifter eller annet lesestoff tilgjengelig på ulike språk, slik at alle arrestanter så langt det er praktisk mulig kan gis tilbud om lesestoff på et språk de forstår.

Tilbud om lufting, dusjing, toalettartikler, personlige eiendeler og lesestoff skal registreres i arrestjournalen. Om arrestanten har tatt imot tilbudet eller ikke skal også registreres. Tilsvarende skal det fremgå av journalen hvilke tiltak den innsatte har anmodet om. Anmodninger som ikke er etterkommet, skal begrunnes.

7.3 Kompenserende tiltak

Arrestpersonell skal i samråd med påtalejurist søke å hindre eller avhjelpe isolasjonsvirkningene for den innsatte. Fra tidspunkt for innsettelse på celle skal behovet for å iverksette tiltak for å avdempe isolasjonsvirkningene vurderes løpende.

Arrestpersonell skal i tidsperioden fra kl. 07:00 til kl. 23:00 minst en gang hver fjerde time vurdere, gi tilbud om og iverksette adekvate kompenserende tiltak overfor arrestanter som

Sentral arrestinstruks					
Dato:	Versjon:	Dokumenttype:	Saksbehandlere:	Godkjent av:	Klassifisering:
22.02.16	0.9	Instruks	Gunnvor Hovde Kari-Grethe Stave Geir Aagaard Willadsen Geir Jonatan Sharabi		Uten begrensninger

oppholder seg på celle. Det skal herunder legges vekt på hvor mange timer den innsatte fysisk har oppholdt seg på celle, forsvarligheten av isolasjon ut fra den innsattes helsetilstand og sikkerhetsvurderinger.

Vaktsjef, eller den vedkommende bemyndiger, skal registrere resultatet av påtalejuristens vurderingen av isolasjonsbehovet i politidistriktets arrestjournal. Dersom beslutningen er avhengig av omstendigheter ved arrestanten, skal tidspunkt for ny vurdering registreres.

Dersom det i en periode er behov for å avruse eller for å roe ned den innsatte, og det av den grunn ikke er aktuelt å iverksette kompenserende tiltak, skal dette fremgå av arrestjournalen.

Vaktsjef skal varsle påtalejurist om alvorlige forhold ved arrestantens helse eller andre forhold av betydning for forsvarligheten ved oppholdet i arrest. Vaktsjef er ansvarlig for registrering av eventuelle varsler til påtalejurist i arrestjournalen.

Alle iverksatte tiltak overfor den innsatte skal føres i distriktets arrestjournal. Det skal fremgå av arrestjournalen tidspunkt for når vedkommende ble tatt ut og inn av celle i forbindelse med avhør, fremstilling for lege, opphold i besøksrom, lufting, dusjing, gjennomføring av telefonsamtaler m.v.

Aktuelle kompenserende tiltak vil kunne være:

- økt fellesskap med arrestpersonell i forbindelse med tilsyn, lufting og måltider
- kontakt med helsepersonell, psykolog, visitortjeneste m.v.
- tilbud om lufting
- adgang til å motta personlige eiendeler (unntatt mobil, PC og andre kommunikasjons-gjenstander)
- adgang til å høre på musikk
- tilgang til annet lesestoff enn aviser, fortrinnsvis på eget språk

For innsatte som *ikke* sitter på bevisforspillelsesfare kan kompenserende tiltak i tillegg være:

- fellesskap med andre innsatte ved lufting eller opphold i fellesområder dersom dette er praktisk mulig
- tilbud om fellesskap med andre innsatte ved dublering av celler på dagtid
- besøk utenfra
- gjennomføring av telefonsamtaler
- tilgang til aviser, radio og TV
- adgang til å motta personlige eiendeler. Det skal som hovedregel ikke gis tilgang til kommunikasjons-gjenstander. Unntak kan gjøres etter en konkret helhetsvurdering. Det skal i vurderingen legges vekt på hensynet til sikkerheten for den innsatte, med innsatte og arrestpersonell og hensynet til ansatte for øvrig.

7.4 Informasjon om klageadgang

Innsatte skal ved løslatelse gis informasjon om adgangen til å klage til politiet over forhold under arrestoppholdet.

Sentral arrestinstruks					
Dato:	Versjon:	Dokumenttype:	Saksbehandlere:	Godkjent av:	Klassifisering:
22.02.16	0.9	Instruks	Gunnvor Hovde Kari-Grethe Stave Geir Aagaard Willadsen Geir Jonatan Sharabi		Uten begrensninger

8 FYSISKE FORHOLD

8.1 Krav til fysisk utforming av celler i politiarrest

I påvente av pågående lov- og forskriftsarbeid gjelder følgende:

Celler skal være utstyrt med vandalsikker klokke. Ved nyinnkjøp av klokker skal disse være digitale.

Celler skal ha fargekontrast mellom gulv og vegg for å lette arrestantens orienteringsevne.

Celler skal ha toveis kommunikasjonssystem.

Celler skal ha tilstrekkelig lyssetting og mulighet for dempet belysning.

8.2 Materiell

Arrester skal ha flammehemmende madrasser.

Politidistriktene skal ved nyanskaffelse av tepper foreta anrop på rammeavtale om flammehemmende tepper.

Politidistriktene skal ha klær til utlån til arrestantene ved behov.

8.3 Renhold

Renhold av cellene og tilstøtende arrestlokaler skal foretas i samsvar med retningslinjer fastsatt av de stedlige helsemyndigheter, og ellers så ofte forholdene gjør det påkrevet, jf. pi § 9-7.

9 BRUK AV TVANGSMIDLER

9.1 Generelt

Rammene for politiets lovlige maktbruk fremgår av pl. § 6, jf. pi. §§ 3-1 og 3-2. Tvangsmidler skal brukes med varsomhet slik at ingen blir påført unødig skade eller lidelse.

Det skal ikke forefinnes innretninger som er særskilt tilrettelagt for fastlenking av arrestanter til veggen hverken inne på celler, i inkvireringsområde eller i politidistriktenes arrestlokaler for øvrig.

Det er ikke tillatt med tvangstrøye i politiarrest, jf. Politidirektoratets brev av 12.12.2014.

9.2 Håndjern og annet båndsel

Med "båndsel" skal i denne instruksjonen forstås hånd- og fotjern, sikkerhetsseng/reimseng/belteseng.

Sentral arrestinstruks					
Dato:	Versjon:	Dokumenttype:	Saksbehandlere:	Godkjent av:	Klassifisering:
22.02.16	0.9	Instruks	Gunnvor Hovde Kari-Grethe Stave Geir Aagaard Willadsen Geir Jonatan Sharabi		Uten begrensninger

Det fremgår av pl. § 6, jf pi. § 3-2, at håndjern og annet båndsel kan anvendes på person som under pågripelse eller transport truer med eller gjør seg skyldig i vold, eller der forholdene gir grunn til frykt for at vedkommende vil utøve vold eller flykte. Dessuten kan slike midler brukes mot person som forsøker å påføre seg skade, og ellers for å hindre forspillelse av bevis. Bruken av håndjern og annet båndsel må ellers oppfylle grunnvilkårene i politiloven, dvs. at maktanvendelsen må være nødvendig, forsvarlig og forholdsmessig. Disse kravene må vurderes fortløpende gjennom hele den perioden politiet ønsker å bruke håndjernene. Vaktsjef beslutter bruk og opphør av bruk av håndjern.

Når politiet vurderer at det er behov for bruk av båndsel inne på celle, skal lege tilkalles umiddelbart, med mindre varigheten av bruk av båndsel av svært kortvarig karakter. Håndjern eller annet båndsel kan brukes på celle dersom det er tvingende nødvendig for å hindre innsatte i å skade seg selv og/eller andre. Det er et vilkår at lempeligere midler, herunder overføring til helsevesenet, enten forgjeves er forsøkt eller åpenbart vil være utilstrekkelig. Båndsel kan brukes i en kort periode i påvente av legetilsyn.

Den som påføres båndsel skal ha kontinuerlig tilsyn. En tjenesteperson må være til stede inne på cella hos vedkommende, kameraovervåking er ikke tilstrekkelig.

Vaktsjef skal fortløpende vurdere hvorvidt bruken av håndjern eller annet båndsel er nødvendig, forsvarlig og forholdsmessig. Straks lempeligere tiltak anses formålstjenelig skal dette tas i bruk.

Det skal sikres notoritet i arrestjournalen over bruk av båndsel, hvem som har truffet beslutningen, på hvilket grunnlag, hvilke andre lempeligere midler som var forsøkt, dialogen med helsepersonell underveis, varigheten av inngrepet og effekten av tvangsmiddelbruken. Vaktsjef skal skrive særskilt rapport som sendes tjenestevei til politimesteren.

10 KAMERAOVERVÅKING

10.1 Generelt

Politiarresten skal være utstyrt med kamera og toveis kommunikasjonsutstyr på alle celler. Kameraovervåking og opptak av lyd skal varsles med godt synlige oppslag ved inngangen til arrestlokalet, jf. forskrift om politiarrest § 2-1 annet ledd første punktum.

Samtaler med advokat, konsulær representant eller helsepersonell skal skje i rom uten overvåkingsutstyr, jf. forskrift om politiarrest § 2-1 annet ledd annet punktum.

Monitorerings skjermen(e) skal plasseres slik at de er skjermet fra innsyn for uvedkommende.

For øvrig vises det til prf. kapittel 54 og Instruks for lyd og bilde i arrest, som blant annet har bestemmelser om lagring, sletting og sikring av lyd- og bildeopptak.

10.2 Obligatorisk kameraovervåking

Formålet med teknisk sikkerhetsutstyr på celle er å ivareta den innsattes liv og helse. Kameraovervåking på celle skal bare benyttes for å ivareta dette formålet, jf. forskrift om

Sentral arrestinstruks					
Dato:	Versjon:	Dokumenttype:	Saksbehandlere:	Godkjent av:	Klassifisering:
22.02.16	0.9	Instruks	Gunnvor Hovde Kari-Grethe Stave Geir Aagaard Willadsen Geir Jonatan Sharabi		Uten begrensninger

politiarrest § 2-1 første ledd.

Kameraovervåking skal ikke skje under kroppsvisitasjon på celle.

Arrestanten skal overvåkes med kamera dersom en konkret helserelatert sikkerhetsrisiko er påvist. Begrunnelsen for overvåking og hvem som har besluttet dette skal nedtegnes i arrestjournalen.

Bruk av kameraovervåking skal være et supplement til de fysiske inspeksjonene av arrestanten og kan ikke komme i stedet for disse.

Dersom vakt sjefen beslutter at den innsatte skal plasseres på et rom i politiarresten som ikke har teknisk overvåkingsutstyr, skal den innsatte som et minimum ha kontinuerlig tilgang til en tjenesteperson i form av toveis kommunikasjonsutstyr eller annen tilkallingsmulighet.

Den enkelte operatør (arrestforvareren) skal ved behov kunne spille tilbake 60 minutter for å få en rask avklaring på forhold relatert til liv og helse.

Kamera må kunne slås av ved behov.

11 INSPEKSJON

11.1 Ansvar

Vakt sjefen skal ta konkret stilling til hvor ofte det er nødvendig å gjennomføre inspeksjoner og hva den enkelte inspeksjon skal bestå i, vurdert ut fra hva som er nødvendig i hvert enkelt tilfelle.

Den fysiske inspeksjonen utføres av arrestforvarer eller den vakt sjefen bemyndiger.

11.2 Inspeksjonshyppighet

Visuell inspeksjon av arrestanten skal foretas minimum hver annen time. Dersom man ved kommunikasjon og kameraovervåking har forsikret seg om arrestantens velbefinnende, kan visuell inspeksjon utsettes i maksimum to timer. Dersom rommet arrestanten befinner seg på ikke har hverken kameraovervåking eller toveis kommunikasjonsutstyr, skal inspeksjon skje hyppigere enn hver halvtime.

Arrestanter som er syke eller påvirket av alkohol eller andre rusmidler skal inspiseres hver halvtime med mindre omstendighetene tilsier hyppigere tilsyn, jf. forskrift om politiarrest § 2-5 annet ledd.

Personer under 18 år skal undergis tilsyn minst hver halvtime.

Arrestforvarer/ledende arrestforvarer har et særlig ansvar for å varsle vakt sjef om endringer som kan påvirke inspeksjonsnivået, eller beslutningen om å holde den mindreårige i arrest. Innholdet i, og resultatene av inspeksjonene skal nedtegnes i arrestjournalen i tillegg til den elektroniske registreringen.

Dersom vakt sjef finner det forsvarlig, skal arrestanter som skal i hovedforhandling gis anledning til å sove uforstyrret natten før hovedforhandlingen.

Sentral arrestinstruks					
Dato:	Versjon:	Dokumenttype:	Saksbehandlere:	Godkjent av:	Klassifisering:
22.02.16	0.9	Instruks	Gunnvor Hovde Kari-Grethe Stave Geir Aagaard Willadsen Geir Jonatan Sharabi		Uten begrensninger

Beslutninger om inspeksjonshyppighet skal føres i arrestjournalen og undergis en løpende vurdering.

11.3 Innholdet i inspeksjonen

Den som utfører inspeksjonen må som et minimum ved selvsyn forsikre seg om den innsattes situasjon, herunder om han trenger legehjelp eller er i en situasjon hvor han lett kan skade seg selv, jf. forskrift om politiarrest § 2-5 tredje ledd.

Arrestantens tilstand skal vurderes fortløpende. Dersom det oppstår tvil om arrestantens helsetilstand etter innsettelse i celle, skal lege tilkalles.

Overfor arrestanter som er syke og/eller ruspåvirket skal inspeksjon foretas minimum hver halvtime, og ved behov inne på cella. For å avdekke eller følge opp en eventuell forgiftningsfare skal det gjennomføres tiltak i form av vekking eller nærmere sjekk av den innsatte ved hver inspeksjon.

Arrestanter som er ruspåvirket skal som et minimum inspiseres ved telling av pustefrekvens. Pustefrekvensen føres så inn i arrestjournal i sanntid, sammen med personens liggstilling. Normal pustefrekvens er over 12 pr minutt. Hvis personen har en lavere pustefrekvens enn dette og/eller viser tegn på pusteproblemer, skal personen vekkes. Personer som ikke skifter stilling over tid, skal også vekkes.

Dersom arrestanten ikke lar seg vekke, skal politiet legge vedkommende i stabilt sideleie for å sørge for frie luftveier og iverksette livreddende helsehjelp i påvente av helsepersonell.

Inspeksjoner uten anmerkninger registreres elektronisk i eget system.

12 UNDERRETNINGER

12.1 Innbrakte etter politiloven

Når den innbrakte ber om det, skal vaksjef sørge for varsel til pårørende, advokat eller tredjeperson uten unødig opphold. I tillegg kan det gis varsel til den innbraktes husstand når særlige grunner taler for det.

Dersom arrestanten er under 18 år skal foreldre eller foresatte varsles, jf. pi. § 9-2 annet ledd. Dersom kontakt ikke oppnås, skal barnevernet varsles.

Dersom arrestanten er en militærperson, skal vedkommendes nærmeste militære foresatte varsles snarest mulig, jf. pi § 9-2 tredje ledd.

Dersom arrestanten er utenlandsk statsborger, skal vedkommende gjøres kjent med sin rett til å orientere konsulær stasjon, herunder retten til forbindelse med hjemlandets konsulære tjenestemenn. Dersom utenlandsk statsborger ønsker å underrette konsulær stasjon, skal politiet straks sørge for slik melding, jf. pi § 9-2 fjerde ledd. Dersom arrestanten er borger av Storbritannia, Russland eller USA, skal konsulær stasjon underrettes uten hensyn til om den pågrepne ber om at slikt varsel gis.

Sentral arrestinstruks					
Dato:	Versjon:	Dokumenttype:	Saksbehandlere:	Godkjent av:	Klassifisering:
22.02.16	0.9	Instruks	Gunnvor Hovde Kari-Grethe Stave Geir Aagaard Willadsen Geir Jonatan Sharabi		Uten begrensninger

Politiet plikter å varsle offentlig hjelpe- eller støtteorgan når arrestanten ber om det, eller hvis vedkommende vurderes å ha sterkt behov for slik hjelp, jf. pi. § 9-5 tredje ledd.

12.2 Pågrepne etter straffeprosessloven

Når pågrepelse er foretatt, skal påtalemyndigheten sørge for underretning til den pågrepnes husstand eller annen person han utpeker. Dersom den pågrepne ikke ønsker det, gis ikke underretning, med mindre særlige grunner taler for det.

Det skal i så fall gis melding snarest mulig og senest innen to timer etter et den siktede er tatt inn til politistasjon eller lensmannskontor. Når den pågrepne er over 18 år og ikke ønsker det, skal det ikke gis melding med mindre særlige grunner taler for det.

Varsling kan unnlates dersom det er grunn til å tro at det vil være til vesentlig skade for etterforskningen, jf. strprl. § 182 annet ledd. Beslutningen treffes av påtaleansvarlig eller jourhavende. Dersom det ikke er mulig, skal beslutningen treffes av vaksjef eller etterforsker.

Barnevernet skal underrettes når det blir aktuelt å begjære fengsling av en person under 18 år, jf. strprl. § 183 tredje ledd og påt. § 9-2 annet. ledd.

Utenlandsk statsborger som blir pågrepet skal gjøres kjent med at han har rett til å varsle vedkommende konsulære stasjon, men ikke dersom varslingen kan være til skade for etterforskningen.

En anmodning om å varsle advokat skal etterkommes snarest mulig, og senest 2 timer etter at den pågrepne er brakt til politistasjon eller lensmannskontor. Retten til å kontakte advokat innebærer ikke en rett til faktisk å oppnå kontakt med den ønskede forsvarer når som helst på døgnet. Nattestid vil rettigheten formentlig gjennomgående måtte utøves ved at det legges igjen en beskjed på vedkommende advokats telefonsvarer eller lignende.

12.3 Pågrepne etter utlendingsloven § 106

Pågrepne etter utlendingsloven § 106 skal orienteres om at han/hun har rett til å få oppnevnt prosessfullmektig i medhold av utlendingsloven § 92 fjerde ledd i tilfeller hvor fremstilling for fengsling ikke skjer innen fristen i lovens § 106 annet ledd.

Pågrepne etter utlendingsloven § 106 skal ved telefonsamtale få anledning til å varsle pårørende om pågripelsen.

13 VARIGHETEN AV OPPHOLDET

13.1 Generelt

Det er ikke anledning til å holde tilbake en person i arresten for avhør dersom hjemmelsgrunnlaget for innsettelsen er bortfalt.

Sentral arrestinstruks					
Dato:	Versjon:	Dokumenttype:	Saksbehandlere:	Godkjent av:	Klassifisering:
22.02.16	0.9	Instruks	Gunnvor Hovde Kari-Grethe Stave Geir Aagaard Willadsen Geir Jonatan Sharabi		Uten begrensninger

13.2 Innbrakte etter politiloven

Personer som er innbrakt etter *politiloven § 8* skal dimitteres når grunnlaget for innbringelsen er opphørt, og maksimalt **fire timer** etter at frihetsberøvelsen begynte. Frihetsberøvelsen regnes som påbegynt ved anholdelsen.

Personer som er innbrakt etter *politiloven § 9* skal ikke holdes i arrest lenger enn nødvendig, og uansett ikke lenger enn til vedkommende har blitt edru. At den innbrakte er "edru" innebærer at vedkommende ikke bærer ytre kjennetegn på beruselse.

Innbrakte skal dimitteres når innbringelsestiden løper ut uansett tid på døgnet. Hvis innbringelsestiden løper ut på et tidspunkt hvor det kan være betenkelig å dimittere den innbrakte, og den innbrakte ønsker å oppholde seg lenger i arresten, kan vaktsjefen beslutte at vedkommende skal kunne bli i arresten til det er ubetenkelig å dimittere ham. Vedkommende registreres fra det tidspunktet som husvill, og kan etter dette ikke holdes tilbake med makt.

Vaktsjef er ansvarlig for overholdelse av firetimersfristen. Dette gjelder også dersom saken legges til jourhavende/påtalejurist for vurdering av eventuell forkynnelse av forelegg i arresten.

13.3 Pågrepne - overføring fra politiarrest til fengsel

Den pågrepne skal overføres til kriminalomsorgen innen to døgn etter pågripelsen, med mindre dette av praktiske grunner ikke er mulig, jf. forskrift om politiarrest § 3-1 første punktum. Dersom den pågrepne er under 18 år skal vedkommende overføres til kriminalomsorgen snarest mulig og senest dagen etter pågripelsen, jf. forskrift om politiarrest § 3-1 annet punktum.

Dersom den pågrepne er fremstilt for varetektsfengsling, skal han/hun ikke returneres til politiarresten med mindre det er besluttet isolasjon i medhold av strprl. § 186a. Et kortvarig opphold for å besørge overføring til en ordinær fengselsplass må imidlertid aksepteres. Dersom det ikke er utsikter til å skaffe en ordinær varetektsplass innen kort tid skal den fengslede ifølge disse retningslinjene løslates.

Vaktsjef har ansvaret for å varsle kriminalomsorgen om politidistriktets behov for fengselsplasser i god tid før utløpet av de aktuelle fristene. Tidspunkt for varslinger til kriminalomsorgen og hvem som er varslet skal registreres i arrestjournalen.

Dersom det ikke er mulig å få overført den pågrepne til fengsel innen fristen, skal dette nedtegnes i arrestjournalen sammen med en redegjørelse for årsaken til manglende overføring. Saksansvarlig jurist skal varsles.

Dersom saksansvarlig jurist beslutter løslatelse, skal vaktsjef registrere årsaken til løslatelsen og hvem som har besluttet dette i arrestjournalen.

Vaktsjef skal snarest mulig varsle påtaleansvarlig om overføringer som ikke vil kunne finne sted innen ovennevnte frister. Tidspunkt for varsel og navn på den som er varslet skal fremgå av arrestjournalen.

Sentral arrestinstruks					
Dato:	Versjon:	Dokumenttype:	Saksbehandlere:	Godkjent av:	Klassifisering:
22.02.16	0.9	Instruks	Gunnvor Hovde Kari-Grethe Stave Geir Aagaard Willadsen Geir Jonatan Sharabi		Uten begrensninger

Dersom **overføring for innsatte over 18 år** ikke kan skje innen to døgn etter pågripelsen skal påtaleansvarlig vurdere forholdsmessigheten ved fortsatt opphold i arresten. Beslutning om og begrunnelse for oversitting skal registreres i arrestjournalen, jf. forskrift om politiarrest § 3-1, med navn på den som har besluttet oversittingen.

Dersom overføring ikke kan skje **innen 72 timer** etter pågripelsen, skal påtaleansvarlig ta opp spørsmålet om videre oversitting med påtaleleder for den seksjonen som har saksansvaret. Beslutning om fortsatt oversitting skal begrunnes i arrestjournalen med navn på den som har besluttet oversittingen.

Dersom overføring ikke kan skje **innen 96 timer** etter pågripelsen, skal saken forelegges politimesteren for avgjørelse om fortsatt opprettholdelse.

Dersom overføring av pågrepne under 18 år ikke kan skje innen dagen etter pågripelsen, skal saken forelegges politimesteren for avgjørelse. Beslutning om og begrunnelse for oversitting skal registreres i arrestjournalen.

Det skal fremgå av arrestjournalen hvilke tiltak som er iverksatt for å skaffe fengselsplass for arrestanten.

13.4 Overføring av utlending til fengsel eller utlendingsinternat

En utlending som pågripes og fengsles i medhold av utl. § 106 første ledd, skal som hovedregel anbringes i utlendingsinternat eller annet særskilt tilrettelagt innkvarteringssted, jf. utl. § 107 første ledd.

Utl. § 107 åpner for å plassere utlendinger i politiarrest. Et praktisk tilfelle vil være situasjoner hvor utlendingen er pågrepet etter § 106, men vil bli uttransportert innen to døgn, og det på grunn av lange avstander eller problemer med offentlige transportmidler ikke er hensiktsmessig å overføre den innsatte til utlendingsinternatet.

Pågrepne etter utl. § 106 skal *snarest mulig og senest den tredje dagen* overføres til politiets utlendingsinternat, annet særskilt tilrettelagt innkvarteringssted, eller kriminalomsorgen. Er den pågrepne under 18 år, må overføring skje snarest mulig og senest dagen etter pågripelsen.

Overføringsfristen regnes fra pågripelsestidspunkt med hjemmel i utlendingsloven. Dersom utlendingen er pågrepet etter straffeprosessloven, og hjemmelsgrunnlaget under arrestoppholdet endres til utlendingsloven, løper overføringsfristen fra tidspunktet for den straffeprosessuelle pågripelsen.

Ansvarlig jurist på utlendingssaken skal påse at overføringsfristen overholdes. Hvis utlendingen er fengslet av et politidistrikt, skal overføring til fengsel besluttes av vedkommende distrikt. Vedtaket kan påklages til Politidirektoratet. Utlendingen skal orienteres om dette.

Sentral arrestinstruks					
Dato:	Versjon:	Dokumenttype:	Saksbehandlere:	Godkjent av:	Klassifisering:
22.02.16	0.9	Instruks	Gunnvor Hovde Kari-Grethe Stave Geir Aagaard Willadsen Geir Jonatan Sharabi		Uten begrensninger

14 FREMSTILLING FOR FENGLING

14.1 Pågrepne etter straffeprosessloven

Pågrepne skal snarest mulig og senest 48 timer etter pågripelsen fremstilles for tingretten, med begjæring om fengsling. Fremstilling etter 48 timer kan kun finne sted i helt ekstraordinære tilfeller, og såfremt omstendighetene kan rettfærdiggjøre det. Ingen kan holdes pågrepet utover 72 timer uten kjennelse av retten. Denne regelen er uten unntak, og er uavhengig av om den pågrepne oppholder seg i arrest eller i varetektsfengsel.

For pågrepne under 18 år skal fremstilling skje senest dagen etter pågripelsen, jf. strpl. § 183 annet ledd.

Beslutning om fremstilling for varetektsfengsling treffes av jourhavende/påtaleansvarlig jurist. Personer under 18 år skal bare varetektsfengsles hvis det er tvingende nødvendig, jf. strpl. § 184 annet ledd.

Politidistriktet skal gjennom interne rutiner og lokal straffesaksinstruks legge til rette for overholdelse av fristen, herunder ha rutiner for ansvarsoverføring mellom påtalejurister.

14.2 Pågrepne etter utlendingsloven

Pågrepne etter utlendingsloven skal snarest mulig, og senest den tredje dagen etter pågripelsen, fremstilles for tingretten med begjæring om fengsling, jf. utl. § 106 tredje ledd. Straffeprosessloven §§ 174 til 191 gjelder så langt de passer.

Er den pågrepne under 18 år, må fremstilling skje snarest mulig og senest dagen etter pågripelsen. Ender fristen på en helgedag eller dag som etter lovgivningen er likestilt med helgedag, forlenges fristen med én dag.

15 LØSLATELSE/DIMITTERING

15.1 Rutiner ved løslatelse/dimittering

Jourhavende jurist beslutter løslatelse. Tidspunkt for løslatelse, årsaken til løslatelsen, samt hvem som har beordret løslatelse, skal fremgå av arrestjournalen og meddeles vaksjef. Notoriteten skal sikres samtidig med at oppdraget er utført.

Når personer som har vært innsatt med hjemmel i pl. §§ 8 eller 9 dimitteres, skal tidspunktet for løslatelsen og hvem som har beordret denne føres inn i arrestjournal. Ingen må holdes tilbake etter politilovens § 8 ut over 4 timer.

Cellen skal gjennomgås for eventuelle gjenstander/klær som er gjenglemt av arrestanten før arrestanten slippes ut. Ved løslatelse skal alle gjenstander som arrestanten har brakt med seg gjennomgås av arrestanten og en arrestantforvarer i fellesskap, og avvik/manglende gjenstander skal noteres i arrestjournal. Det skal også noteres dersom det ikke er avvik.

Før løslatelse/dimittering skal eventuelle interessenter varsles, herunder blant annet foresatte/barnevernet for innsatte under 18 år. Dersom innsatte ber om det eller det er åpenbart at vedkommende trenger hjelp, sørger vaksjef for at egnet offentlig hjelpe- eller

Sentral arrestinstruks					
Dato:	Versjon:	Dokumenttype:	Saksbehandlere:	Godkjent av:	Klassifisering:
22.02.16	0.9	Instruks	Gunnvor Hovde Kari-Grethe Stave Geir Aagaard Willadsen Geir Jonatan Sharabi		Uten begrensninger

støtteorgan varsles.

Vaktsjef skal varsles uten opphold dersom en innsatt påstår å ha vært utsatt for en straffbar handling eller annen klanderverdig adferd under frihetsberøvelsen, eller når det er grunn til mistanke om at slike forhold har funnet sted. Den løslatte skal orienteres om klageadgangen på politiet.

15.2 Skrankeforelegg

Vaktsjef skal orientere påtaleansvarlig jurist ved innsettelse av personer som kan være aktuelle for skrankeforelegg. Det skal så langt mulig angis når vedkommende antas å bli dimittert.

Dersom det er praktisk mulig og hensiktsmessig skal arrestanter tilbys å vedta forelegg før vedkommende dimitteres (skrankeforelegg). Det er ikke anledning til å forlenge arrestantens opphold på grunn av forelegg, ut over den tiden det tar å meddele forelegget.

15.3 Forkynnelser i arresten

Stevnekontoret har ansvaret for alle forkynnelser overfor personer som er i arresten. Arrestpersonell skal etter avtale med stevnekontoret bistå med forkynningen.

Ansatte i arresten skal uten opphold varsle nærmeste overordnede når noen påstår å ha blitt utsatt for en straffbar handling eller klanderverdig atferd under frihetsberøvelsen, eller det av andre grunner kan være mistanke om slike forhold, jf. pi § 9-5 annet ledd.

16 RAPPORTERING OG AVVIKSHÅNDTERING

Alle saker knyttet til dødsfall eller alvorlig skade i eller i umiddelbar tilknytning til politiets arrester skal *umiddelbart* rapporteres til Situasjonssenteret⁸ i Politidirektoratet og til Spesialenheten for politisaker, jf Riksadvokatens rundskriv nr. 3/2006.

Politidistriktet skal rapportere til Politidirektoratet på bruk av bendsel i celle. Rapporteringen skal beskrive i hvor stor grad bendsel har blitt benyttet siste år, herunder antall innsatte som blir lagt i sikkerhetsseng/reimseng/belteseng og varigheten på denne.

Politidistriktene skal også rapportere internt om dødsfall og alle alvorlige skader på personer som oppstår i tiden fra inkvirering til løslatelse fra arrest, og om bruk av bendsel på celle i arrest i det til enhver tid gjeldende system.

Formålet med rapporteringen er å sikre at uønskede hendelser og bruk av bendsel rapporteres og behandles på en enhetlig måte i politiet, at risikofaktorer og farlige forhold forebygges eller avdekkes, og at relevante tiltak kan settes inn, herunder legge grunnlag for erfaringslæring og opplæring av mannskaper.

⁸ Telefonnummer til Situasjonssenteret: xxxxx

Sentral arrestinstruks					
Dato:	Versjon:	Dokumenttype:	Saksbehandlere:	Godkjent av:	Klassifisering:
22.02.16	0.9	Instruks	Gunnvor Hovde Kari-Grethe Stave Geir Aagaard Willadsen Geir Jonatan Sharabi		Uten begrensninger

17 TILSYN

17.1 Sentralt arresttilsyn

Politidirektoratet, lokal statsadvokat og en uavhengig representant oppnevnt etter forslag fra Advokatforeningen, utgjør tilsynsutvalget, og skal føre tilsyn med politiarrestene. Herunder kan tilsynsutvalget gjennomføre inspeksjon (tilsynsbesøk) etter behov.

Tilsynsutvalget skal bl.a. påse at

- a) politiarrestene er i samsvar med gjeldende lover, forskrifter, retningslinjer og lokale instruksjer,
- b) overføring fra politiarrest til fengsel skjer i samsvar med bestemmelsene i § 3-1,
- c) politiarrestenes lokaler, utstyr mv. er i samsvar med gjeldende krav,
- d) det utføres inspeksjoner av arrestene i henhold til gjeldende regelverk og instruksjer, herunder journalføring, rapportering mv.,
- e) eventuell bruk av tvangsmidler skjer i henhold til regelverket, politiarrestene
- f) har tilfredsstillende ordning for helsetjeneste i arrestene, herunder omfang, metode, journalføring mv.

Tilsynsutvalget skal sette opp skriftlig rapport for hver inspeksjon (tilsynsbesøk), jf. forskrift om bruk av politiarrest § 4-3 første ledd. Tilsynsutvalgets rapporter sendes til riksadvokaten, stedlig statsadvokat, Politidirektoratet og stedlig politimester, forskrift om bruk av politiarrest jf § 4-3 annet ledd.

Politimesteren har rett til å uttale sin mening om forhold som går inn under vedkommendes ansvarsområde.

Politimesteren skal gjennomgå anbefalingene og innlede en dialog med sentralt arresttilsyn om mulige gjennomføringstiltak.

17.2 Lokalt arresttilsyn

Politimesteren skal sørge for at det foretas tilsyn og inspeksjoner av politiarrester under sitt ansvarsområde, samt bruken av disse. Videre skal det føres tilsyn med at innsatte orienteres om sine rettigheter som er gitt i forskrift om politiarrest.

Lokalt arresttilsyn skal bestå av minimum tre medlemmer som oppnevnes for minst to år ad gangen. Politimesteren oppnevner leder for lokalt arresttilsyn i politimesterens stab. Lokalt arresttilsyn skal i tillegg ha minst en ekstern fagperson, fortrinnsvis fra fylkeslegen eller andre med helsefaglig bakgrunn.

Sentral arrestinstruks					
<i>Dato:</i>	<i>Versjon:</i>	<i>Dokumenttype:</i>	<i>Saksbehandlere:</i>	<i>Godkjent av:</i>	<i>Klassifisering:</i>
22.02.16	0.9	Instruks	Gunnvor Hovde Kari-Grethe Stave Geir Aagaard Willadsen Geir Jonatan Sharabi		Uten begrensninger

Det skal utarbeides et system som sikrer at avvik påpekt av lokalt arresttilsyn blir fulgt opp.

Tilsyn skal gjennomføres i henhold til veileder for lokalt arresttilsyn og gjennomføres minst en gang per år. Tilsynet skal omfatte alle arrester, avhørsventerom og venteceller.

Lokalt arresttilsyn skal skrive tilsynsrapport som oppbevares lokalt og fremlegges for sentralt arresttilsyn på forespørsel.

Tilsynet skal omfatte både arrester, avhørsventerom og venteceller.

17.3 Sivilombudsmannens forebyggingsenhet

Sivilombudsmannens forebyggingsenhet skal gis adgang til tjenestesteder, kontorer og andre lokaler, jf. sivilombudsmannsloven § 8. Enheten kan videre kreve de opplysninger den trenger for å kunne utføre sitt verv, herunder å få fremlagt protokoller og andre dokumenter, jf. sivilombudsmannsloven § 7.

Enheten kan gi anbefalinger med sikte på å bedre behandlingen av og forholdene for frihetsberøvede og forebygge tortur eller annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff, jf. sivilombudsmannsloven § 10 sjuende ledd. Det følger videre av bestemmelsen at ansvarlig myndighet skal gjennomgå anbefalingene og innlede en dialog med Ombudsmannen om mulige gjennomføringstiltak.